

Mladi za napredek Maribor 2014

31. srečanje

STREET ART OBLAČILA

Umetnost

Inovacijski predlog

0ēq | kĀ OE P R O Z Ő Ü C E Ò
T ^ } q | k Ő Š Ò P S O Z Š W S Q Ě Ú C E V Ū Ô P R O Z Š Ò Ó C Ě Ū
¥ [| a Ū Ü Ö P R O Z Ő U Š O Z Ő Ő Š S U X O E P R O Ā T C Ě Ő Ū Ü

Maribor, Januar 2014

Mladi za napredek Maribor

Mladi za napredek Maribor 2014

31. srečanje

STREET ART OBLAČILA

Umetnost

Inovacijski predlog

Maribor, Januar 2014

Mladi za napredek Maribor

Kazalo vsebine

1. Povzetek.....	5
2. Uvod.....	6
3. Teoretičen del.....	7
3.1 Grafit.....	7
3.2 Zgodovina grafita.....	8
3.3 Street art.....	10
3.4 Osnovni izrazi in koncepti v grafitarski in streetartistični subkulturi	11
3.5 Grafitarski in streetartistični inventar.....	14
3.6 Poimenovanje stilov in načinov subkulturnega grafitiranja.....	15
3.7 Grafiti v Evropi.....	17
3.8 Grafiti v Sloveniji.....	18
3.9 Anketa.....	19
3.10 Analiza ankete.....	20
4. Praktični del.....	23
4.1 Moja kolekcija.....	23
4.2 Barve.....	28
4.3 Postopek izdelave.....	31
4.4 Kroj.....	38
4.5 Materiali.....	39
5. Družbena odgovornost.....	40
6. Zaključek.....	41
7. Viri.....	42
7.1 Slikovni viri.....	42
7.2 Knjižni viri.....	43
7.3 Spletni viri.....	43

1. POVZETEK

Za cilj inovacijskega predloga z naslovom Street art oblačila, sem si odločila narediti kolekcijo modnih oblačil. Vanje sem vključila grafite, ki me navdušujejo že iz otroštva. Spominjam se, da so mi bili grafiti vedno pri srcu in z zelo velikim zanimanjem sem jih opazovala na različnih mestih v Mariboru.

Ponovno sem se spomnila na to idejo, ko smo si letos s srednjo šolo ogledali Beneški bienale, ki se tam odvija vsaki dve leti. Tam mi je najbolj ostal v spominu paviljon Venezuele, v katerem je potekala video prezentacija ustvarjanja grafita. Kakor začarana sem si tam ogledovala mojstra na delu, ki je v vseh zanimivih barvah oblikoval zanimiv grafit. Odločila sem se, da bom tudi jaz grafit vnesla v svoj inovacijski projekt in ga tako iz zidu prenesla na tkanino.

Nastala je zanimiva kreacija – obleka v črni barvi, na kateri so rokavi izvedeni in poslikani v grafitni tehniki na temo mode.

2. UVOD

Grafiti so dan danes vsepovsod. Vidimo jih na stavbah, zidovih, podhodih, vlakih... Velikokrat nam sporočajo o nekakšnem problemu, ki je prisoten v naši družbi. Grafiti so mi bili vedno všeč, saj menim, da potrebuješ zanje veliko domišljije in ročne spretnosti. Tako velikokrat nastanejo enkratne umetnine na različnih podlagah.

Odločila sem se, da bom v raziskovalni nalogi raziskala zgodovino grafitov, njihov razvoj in kaj o njih menijo ljudje. Zanima me tudi razvoj grafitov pri nas v Mariboru, Sloveniji in po Evropi. V praktičen delu raziskovalne naloge sem poizkusila grafito vnesti v oblačilo. Kot bodoča modna oblikovalka sem ustvarila kolekcijo oblačil in vanje vstavila lastne grafite. Tako sem podlago, ki je drugače beton, fasada, zid, opeka,... zamenjala za tkanino, ki je prosojna in gibajoča.

3. TEORETIČNI DEL

3.1 Grafit

Urbano okolje¹ si dan danes brez grafitov le stežka zamišljamo, saj so zanimivi z več zornih kotov. Zasedimo jih po mestnih ulicah kot besede ali podobe. Ljudje grafito različno presojujejo, na negativne predsodke veliko vpliva to, da so grafiti ilegalnega nastanka. Poleg tega so grafiti dolgo veljali za sredstvo izraza marginalnih družbenih skupin². Na pozitivni strani pa se o grafitih vse bolj pogosto govori kot nova oblika umetnosti, ki se tudi razstavlja v galerijah.

Kaj pravzaprav pomeni beseda grafit? V slovenskem etimološkem slovarju najdemo pod pojmom grafit razlago » napis na steni«, prevzeto iz it. Graffiti v enakem pomenu, od koder je beseda prešla tudi v druge jezike. [1][9]

Slika 1: Grafit [1]

¹ Je gosto naseljeno območje, ki ni odvisno od meja občin in upravnih enot. Določajo se na podlagi satelitske slike in s podatki o številu prebivalcev v posameznih naseljih

² So skupine, ki so bile izločene iz družbe

3.2 Zgodovina grafitov

Povedala sem kaj beseda grafit pomeni, vendar kdaj se je vse začelo? Grafiti so bili kot del javnega življenja prisotni že od nekdaj. Nekateri pravijo, da grafiti predstavljajo človekovo željo in potrebo po komuniciranju. Ta oblika komunikacije pa se sega daleč v zgodovino, vse tja do ene izmed prvih znanih oblik komuniciranja – risanja oz. poslikav. Grafit, kot proces pisanja in risanja po stenah, poznamo že v prejšnjih tisočletji oz. stoletji v prazgodovini, antiki, srednjem veku, itd. Najstarejše ohranjene stenske poslikave izvirajo iz paleolitika, ko so na stene jam³ z naravnimi pigmenti upodabljali živali in tematiko lova.

To so bile pogosto v steno z ostrimi predmeti vrezane podobe. V antičnih mestih, kot so Atene in Pompeji, so nastali prvi napisi na zidovih mestnih stavb. Tam so našli fragmente krede s katerimi so bili izpisani razni napisi. Zgodovinarji so s pomočjo grafitov v Pompejih preučevali takratno življenje. Z njimi so rekonstruirali edinstveno življenje in značaj Pompejev ter zasebna življenja ljudi z ulic. [7]

Slika 2: Prve poslikave v jamah [2]

³ Altamira; jama v Španiji in Lascaux; jama v Franciji

V 2. svetovni vojni so nacisti z napisi na stenah in zidovih širili protižidovsko propagando, na drugi strani pa so bili grafiti tudi izredno pomemben medij za aktiviste odporniških gibanj. Skupina Bela vrtnica⁴ je bila primer takšnega odporniškega gibanja. Leta 1942 je prek letakov in uličnih napisov začela z aktivnim uporom. Med študentskimi protesti konec 60. in kasneje tudi v 70. letih so študentje svoja prepričanja in ideje širili javnosti preko posterjev in napisov po ulicah.

Korenine uličnih grafitov segajo v 60. leta 20. stoletja v New York. Povezane so z nastankom črnske hip-hop subkulture, uličnega pojava, ki je poleg grafitarske dejavnosti predstavil še nov pristop k rapu in break-dance ustvarjanju. V poznih 60. so Julio 204, Taki 183, Cat 161, Cornbread in drugi začeli po zidovih, vagonih in podzemnih postajah v New Yorku pisati svoje *tage*⁵. Grafitarji so postali glas manjšine, glas upora. Grafitarstvo se je hitro razširilo po drugih ameriških in evropskih mestih. Začeli so se povezovati v skupine. [7][2][10]

Slika 3: Najbolj vplivnejši grafitar Taki 183 [3]

⁴ Je bila nenasilna uporniška skupina nemških mladostnikov, ki je delovala od junija 1942 do februarja 1943 in s svojimi letaki poskušala zanetiti upor proti Adolfu Hitlerju in Nacizmu

⁵ Omenjeno na strani 11

3.3 Street art

Street art ali ulična umetnost je kot novodoben naslednik grafitiranja. Street art je dediščino grafitov pripeljal na novo raven. Uveljavil je nove principe pestrosti, ki so presegali klasične grafitarske tehnike in materiale.

S tehničnega vidika se streetartisti od grafitarjev razlikujejo po tem, da se prvi bolj kot s spreji ukvarjajo s papirji, tiskalnimi napravami, nožki in drugimi pripomočki. Tako izpod njihovih rok nastajajo šablone, ki se jih pospreja ali pokreda na steno, nalepke, ki so tiskane ali narisane doma ali v tiskarnah, izrezki (cut-outs), razni plakati, paste-ups, skulpture ipd. Skoraj bi lahko rekli, da je toliko tehnik kot umetnikov. [3]

Slika 4: Street art [4]

3.4 Osnovni izrazi in koncepti v grafitarski in streetartistični subkulturi

KRU (ang. Crew)

Skupina povezanih grafitarjev, ki se prezentirajo bodisi pod določenim imenom bodisi pod določeno kratico in pogosto rišejo skupaj.

PIECE

Okrajšava za masterpiece (slo. Mojstrovina). Piece je kompleksnejši ponavadi večbarven subkulturni grafit, za nastanek katerega je potrebnih več ur risanja. Sodi med najkakovostnejše oblike grafitiranja in je berljiv le pripadnikom grafitarske subkulture oz. drugim strokovnjakom.

TAGER (ang. Tagger)

Termin se uporablja za označevanje grafitarja, ki večinoma riše samo *tag*⁷ in *throw-up*⁸, ne pa tudi *piecov*⁹. Določeni tagerji uporabljajo poleg že standardnih tudi druge metode izpisovanja nadimka, kot so praskanje, jedkanje s kislino itn.

TAG

Najosnovnejša oblika izpisovanja grafitarskega nadimka, tako s spreji kot tudi s flomastrom. Tag je grafitarjev logotip oziroma stilizirana oblika nadimka, ki ga plasira bodisi pod subkulturne grafite bodisi ločeno od drugih grafitov. Navadno tagerji tag izpisujejo poleg že obstoječih tagov drugih grafitarjev. [1]

Slika 5: Tag [5]

THROW-UP

Subkulturni grafit, ki je narisano v krajšem času, vendar je bolj dodelano in večji kot tag. Za throw-up se uporablja največ dvobarvna kombinacija- to je notranjost črk (fill-in) v eni barvni različici in obroba throw-upa (outline) v drugi.

MURAL

Večinoma se termin uporablja za grafite, narejene v legalni atmosferi. Je delo večjega števila subkulturnih grafitarjev in tudi druge populacije, večše risanja, kjer je ponavadi dodelano tudi ozadje. Pod to označbo lahko spadajo tako naročeni in komercialni grafiti, kot druge legalne porisave. Zunanji opazovalci lahko z besedo murali označujejo tudi *piece*¹⁰.

BOMBA; kot grafit (ang. Bomb)

Subkulturni grafit, narejen v nekaj minutah; ponavadi je to *throw-up*¹¹, ni pa nujno.

BOMBATI; kot dejanje (ang. To bomb)

V krajšem času naenkrat narisati večje število *tagov*¹² in/ali *throw-upov*¹³.

ROOF TOP

Katerikoli subkulturni grafit, narisano na predelih, ki se nahajajo više od običajnih mest za porisavo.

TARIN YARD, YARD

Območje, kjer so parkirane bodisi potniške, tovarne ali podzemne vlakovne kompozicije. Train yardi se potemtakem nahajajo tako na odprtih (železniške postaje) ali zaprtih prostorih(predori).

KARAKTER (ang. Character)

Navadno karikirana podoba, izvzeta iz risank, stripov, televizijske oziroma popularne kulture itn. Večkrat se karakterju doda tudi stripovski oblaček, ki predstavlja grafitarjevo misel, izjavo, *tag*¹⁴ ali pohvalo drugim grafitarjem (props). Karakter je v določenih *piecih*¹⁵ uporabljen tudi kot substitut za črko. [1]

Slika 6: Karakter [6]

NALEPKA (ang. Sticker)

Plasiranje nalepk lahko uvrstimo kot vrsto taganja, lahko pa je postavljeno brez tega namena. Prva kategorija ima korenine v nalepkah, ki so se uporabljale za udeležence v skupinah z napisom »Hello, my name is«, nakar so grafitarji le-te priredili tako, da so namesto imena izpisali *tag*¹⁵ in ga lepili na ulico. Današnje nalepke segajo od računalniško izdelanih, sestavljenih v večje oblike, preprostejših oblik itn.

ŠABLONA (ang. Stencil)

Sredstvo, s katerim se s kombinacijo (navadno z roko) izrezane površine in spreja plasirajo podobe in/ali črke na steno. Izrezana šablona se prisloni na površino in se čeznjo pospreja. Ena izmed mogočih vendar obenem problematičnih kategorizacij šabloniranja je: utilitarno¹⁶, anonimno ali politično šabloniranje.

Slika 7: Šablona [7]

JAM, tudi džem

Jam je organiziran grafitarski dogodek, na katerem subkulturni grafitarji rišejo na legalne površine- to so lahko stene, lahko pa denimo tudi mavčne plošče. Organizirajo jih lahko lokalni grafitarji, ni pa nujno. Praviloma so udeleženci vabljeni in izrisujejo zgolj piece. Večja *jama*, ki sta Sloveniji najbližja, sta Meeting Of Styles (Zagreb, Padova) in Write4Gold (Budimpešta). [1]

7,9,10,12,14,15 Omenjeno na strani 10

8,11,13 Omenjeno na strani 11

¹⁶ Uporabno

3.5 Grafitarski in streetartističen inventar

SPREJI, tudi razpršilci, laki, spreji (ang. Can, spray can, spray, aerosol spray, aerosol)

Barva pod pritiskom zapakirana v aluminijasto pločevinko. Prvotno se je za risanje uporabljalo navadne spreje, nakar so se določena podjetja specializirala izključno za proizvodnjo sprejev in ostalih grafitarskih pripomočkov. Znamke sprejev se pogosto uporablja tudi kot sinonim za »sprej« npr. montana, belton, hardcore.

SKICIRKA (ang. Black book)

Knjižica z zbirko skic grafitov, ki so bile podlaga za izrisovanje subkulturnih grafitov. Skici določenega subkulturnega grafita je lahko priložena tudi fotografija končne izvedbe na steno.

NASTAVKI ZA SPREJE, tudi kapice, šobe (ang. Cap, caps)

Se uporabljajo za sprejanje različnih debelin črt, kot tudi za različne efekte razpršitve barve. Najbolj znani nastavki so *fat* (debela črta, uporablja se za *fill-in*, barvanje ozadja) in *skinny* (tenka črta, uporablja se za *outline*, detajle itn.). Različne debeline in razpršitve barve se dosegajo tudi s pomočjo različnega odmikanja spreja od sprejane površine.

MARKER, tudi fluki, flomaster (ang. Marker)

Uporablja se kot pripomoček za taganje na različne površine. Lahko je navadnih debelin in lastnosti, lahko pa se uporabljajo specializirani, ki so širši in jih je mogoče ponovno napolniti. Barva znotraj le-teh je lahko tudi domače izdelave. [1]

Slika 8: Spreji, skicirka, nastavki za spreje, marker [8]

3.6 Poimenovanje stilov in načinov subkulturnega grafitiranja

3D

Stil, pri katerem se teži k tridimenzionalnemu efektu. Tako imenovani »fake 3D« se referira na tiste subkulturne grafičarje, ki poskušajo doseči še eno dimenzijo s pomočjo le senčenja in osvetljevanja predelov, medtem ko navaden 3D upošteva pravila risanja v perspektivi, všteti t.i. »vanishing point«, senčenje itn.

Slika 9: 3D [9]

ANTISTIL

Mladi za napredek Maribor

Stil, pri katerem se namerno ne upošteva že uveljavljenih konvencij drugih stilov, kot so enakomerna porazdelitev barv, tanke črte itn.

BLOCKBUSTER

Črke robotih in velikih dimenzij; pogosto poševno ležeče in narisane v dveh barvah.

Slika 10: Blockbuster

BUBBLE STYLE

Struktura črk je večinoma okroglih oblik. Stil se zaradi svoje oblike največkrat uporablja za risanje *throw-upov*¹⁷, saj omogoča hitrejše plasiranje/formiranje.

OLD SCHOOL

Termin je rabljen za označevanje risarij v zgodnjih začetkih nastajanja subkulture; za New York so to predvsem 80. leta, v Sloveniji pa 90. leta.

WILDSTYLE

Subkulturni grafit z zapleteno konstrukcijo notranje prepletajočih se črt. Stil vsebuje veliko puščic, ostrih oblik in medsebojnih povezav. [1]

Slika 11: Wildstyle [11]

¹⁷ Omenjeno na strani 11

3.7 Grafit v Evropi

Evropa je poznala grafite že pred prihodom ameriške hip-hop kulture. V Parizu so bili aktivni »šablonarji«. Ti so s šablonami izdelovali grafite, preden se je uveljavil ameriški *tag*¹⁸ stil. Protestni, protivojni in drugi politični grafiti so bili prisotni ko del hipijevske in punkerske subkulture že v šestdesetih in sedemdesetih letih, vendar ti grafiti še niso bili centralni medij izražanja skupin, to še niso bili grafiti. Vpliv hip-hop kulture in s tem tudi *writinga*¹⁹ se je začel iz New Yorka po vsem svetu širiti v zgodnjih osemdesetih, z glasbo, filmi in pozneje potovanji samih *writerjev*. Grafitarsko najmočnejše so bile večinoma metropole zahodne in severne Evrope: Pariz, Madrid, Amsterdam, Berlin... Sčasoma pa so se grafiti razširili tako rekoč od Skandinavije do Grčije.

Poleg filmov in glasbe so z večjo dostopnostjo tako računalniške kot video tehnologije novi komunikacijski potenciali odlično vplivali na razvoj globalno povezane scene. Video in predvsem internet s tisoči strani in forumov, namenjenih izključno grafitarski subkulturi, sta ponudila možnost izmenjavanja informacij, fotografij in posnetkov grafitarskih akcij z vsega sveta. [1][2][3]

Slika 12: Grafiti Cat22 kasneje znan kot Pone- pionir Evropskih writerjev [12]

¹⁸ Omenjeno na strani 10

¹⁹ Prvotno ime za grafitiranje

3.8 Grafiti v Sloveniji

Grafiti so v Sloveniji začeli nastajati že zelo zgodaj, vendar ne še v smisli prave subkulture, temveč bolj kot nekakšni stranski produkti odporniških gibanj.

Med italijansko okupacijo Ljubljane so se začeli pojavljati napisi Osvobodilne fronte²⁰, ki so na neki ravni imeli veliko skupnega s poznejšo subkulturo, hkrati pa so imeli veliko globlji simbolni pomen. Bili so namreč ultimativni vizualni simbol upora, ki je drugače potekal v popolni tajnosti in ilegalno.

Mladi za napredek Maribor

Približno štirideset let kasneje, na koncu sedemdesetih, pa je Slovenijo preplaval nov, drugačen val upornikov. V času, ko je v ZDA vladal hip-hop in je na newyorški podzemni cvetela *writerska* scena, so se grafiti po Ljubljani in drugih večjih mestih začeli pojavljati kot eno izmed izraznih sredstev povsem drugačene mladinske subkulture – punk ali pank²¹, kot so izraz poslovenili.

Poudariti je treba, da pri nas nikakor ni šlo za zapletene likovne umetnine po vzoru ameriških *masterpiecov*²² ali *tage*²³ v smislu promocije posameznikove ulične identitete, temveč so imeli napisi predvsem sporočilni, politični pomen. Med najpogostejšimi zanki, ki so se pojavljali na zidovih, so bile različne variacije A-ja v krogu, znak za anarhijo²⁴. Drugi pa so se nanašali večinoma na interne elemente scene, kot so imena bendov, pevcev, naslove pesmi in deli njihovih besedil. Oblast je pankerje zaradi njihove drugačnosti ves čas preganjala.

V naslednjih desetletjih je grafitarska scena počasi začela dohajati evropsko, v smislu oblikovanja različnih stilov, bolj likovnega pristopa in odmika od preprostih, neizvirnih in estetsko revnih napisov, značilnih na primer za nogometne navijače. Tako kot so predvsem politični grafiti ostali domena pankerjev, anarhistov in drugih politično ozaveščenih skupin, nezadovoljnih z družbenimi razmerami, se je po drugi strani izoblikovala tudi scena, vezana na izročilo newyorških *writerjev*. Pri tem mislimo predvsem na posameznikovo filozofijo in pristop k grafitiranju, kar pomeni, da grafitar jemlje samega sebe kot umetnika, ki s svojimi deli polepša mestno sivino, hkrati pa njegovo sporočilo ni nujno apolitično.

Danes je poleg grafitov v ortodoksnem smisli pri nas na delu čedalje več avtorjev, ki jih lahko označimo s terminom *street artisti*, saj za svoje izražanje uporabljajo drugačne materiale in tehnike. [1][3][8][4]

Slika 13- Politično obarvan grafit [13]

Slika 14- Grafit grafitarske skupine Zek na Fužinah Foto: Marko Ružič [14]

²⁰ Je bila slovenska politična organizacija, ki je nastala kot odgovor na okupacijo Slovenije v drugi svetovni vojni in delovala med leti 1941 in 1953

²¹ Je proti-institucionalno glasbeno gibanje, ki se je razvilo med letoma 1976 in 1980

^{22,23} Omenjeno na strani 10

²⁴ Dobesedno pomeni odsotnost hierarhije

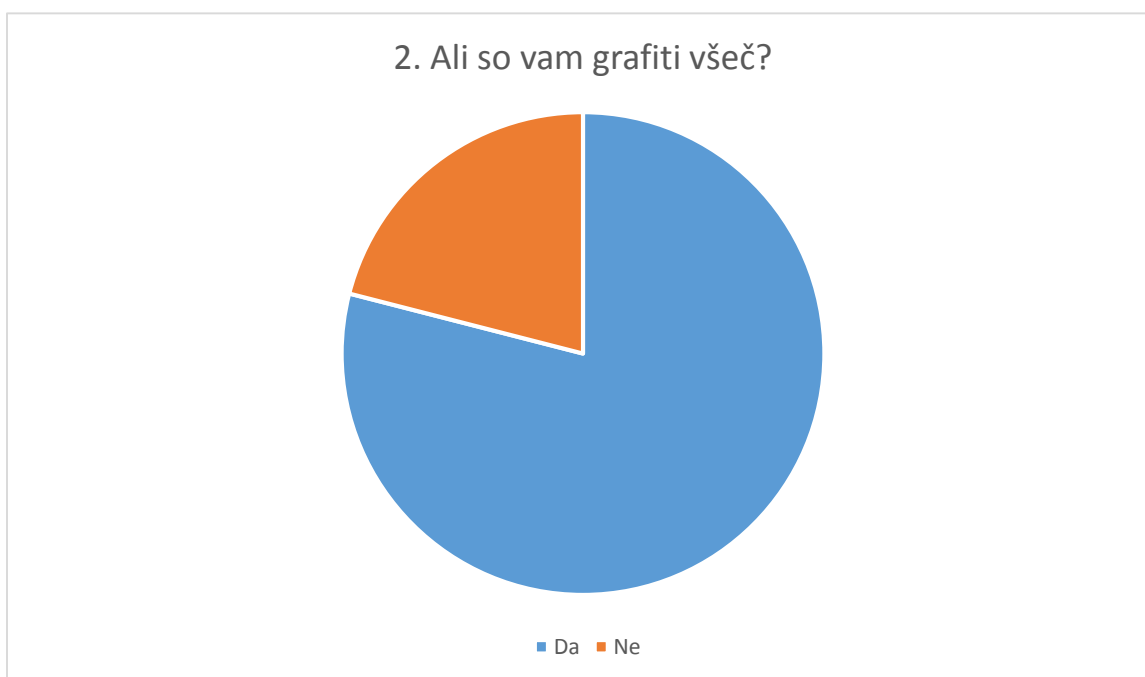
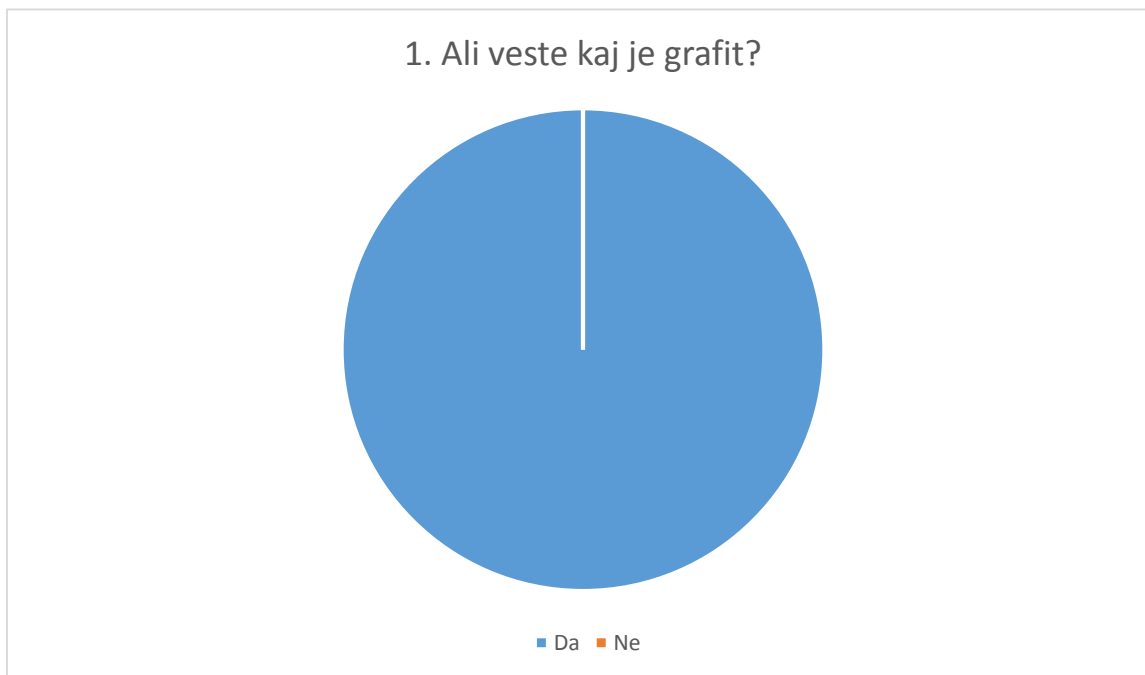
3.9 Anketa

Spol: M Ž

1.)	Ali veste kaj je grafit?	DA	NE
2.)	Ali so vam grafiti všeč?	DA	NE
3.)	Ali vidite grafite vsak dan?	DA	NE
4.)	Ali grafiti vplivajo na vas?	DA	NE
5.)	Ali bi grafite nosili na oblačilu?	DA	NE

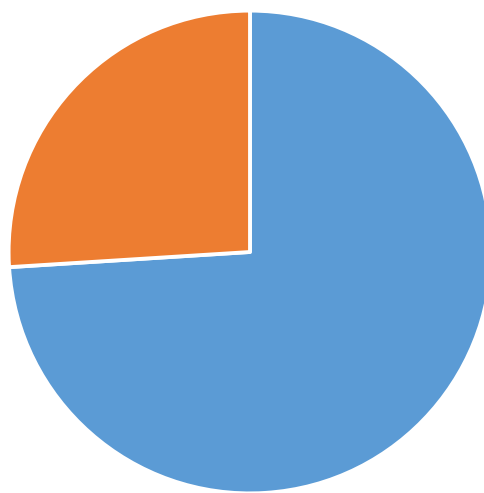
3.10 Analiza ankete

Sodelovalo je 100 anketirancev. Od tega je bilo 63 žensk in 37 moških.

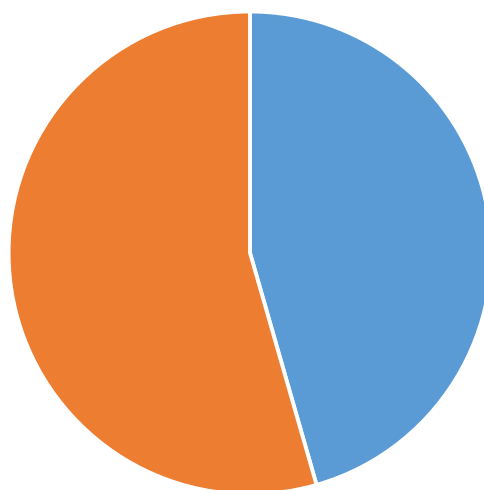
Mladi za napredek Maribor

3. Ali vidite grafite vsak dan?

■ Da ■ Ne

4. Ali grafiti vplivajo na vas?

■ Da ■ Ne

Ko sem anketo analizirala sem opazila, da vsi anketiranci vedo kaj so grafiti. Od tega je 79% takšnih, ki jim je grafit všeč in 74% se srečuje z grafiti vsak dan. Grafiti vplivajo na 41% in 51% bi grafite nosilo na oblačilu.

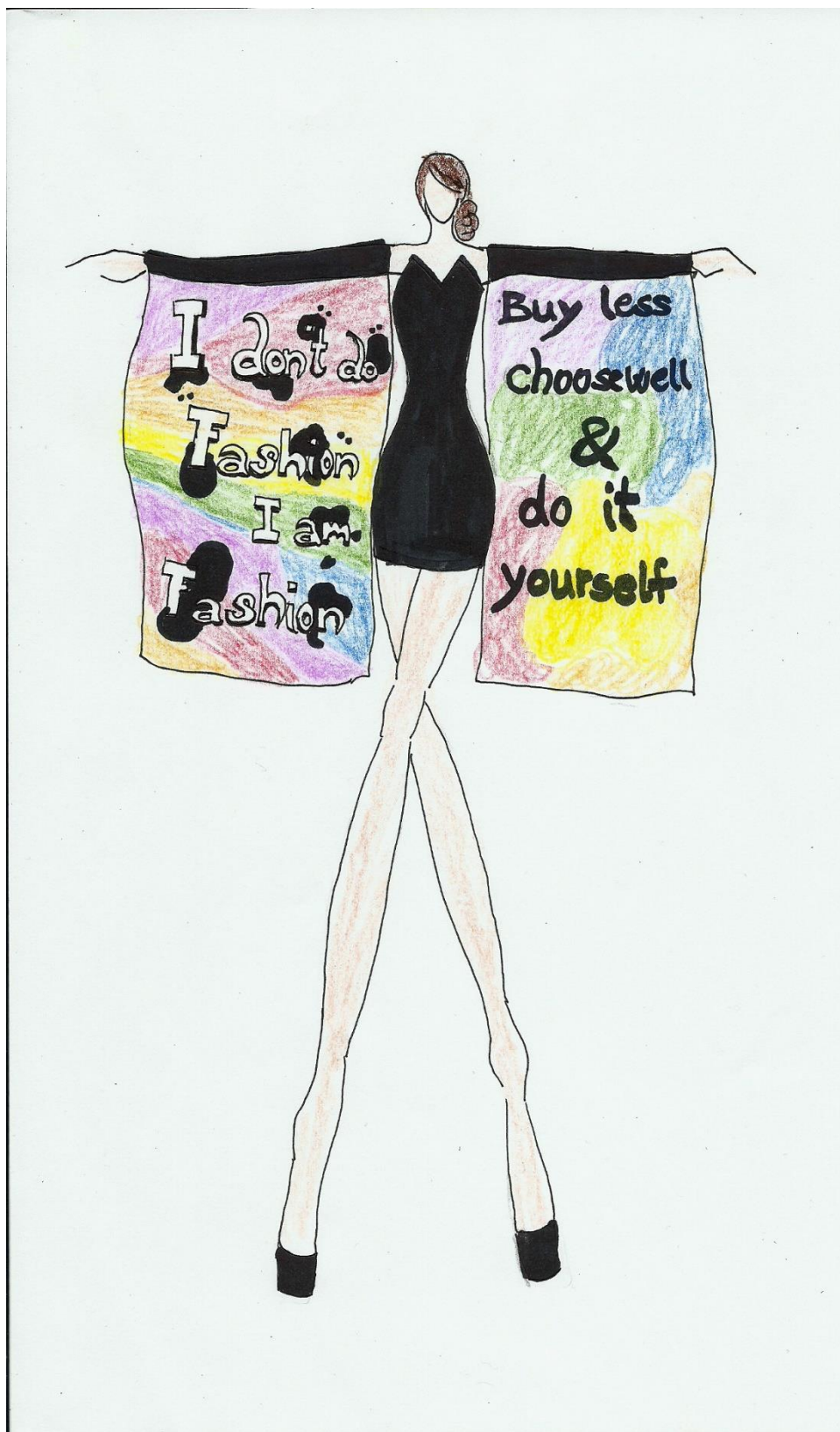
4. Praktični del

4.1 Moja kolekcija

Kot sem že omenila, so mi bili grafiti vedno všeč. Zato sem kot bodoča modna oblikovalka ustvarila kolekcijo modnih oblačil in vanje vključila grafite. Zid, ki je drugače podlaga za grafite sem zamenjala za platno oziroma tkanino. Le ta je prosojna, gibajoča in mehka. Nanjo sem s pomočjo tekstilnih barv in čopiča narisala svoje grafite.

Cilj inovacijskega predloga je bil ustvariti kolekcijo oblačil, ki bi vsebovala grafite na nov, moden način. Na začetku sem se lotila risanja raznih hitrih skic. Narisala sem vse ideje in potem te razvijala še dalje. Ko sem prišla do končne ideje, sem narisala skico, ki sem jo potem dodelala z barvo. Pričela sem z izbiro tkanine in nato z ustvarjanjem celotne kolekcije. Ko sem kolekcijo do potankosti izrisala, sem izbrala obleko, ki sem jo še izdelala. Kupila sem tkanino, ki se mi je zdelo najbolj ustrezna za mojo kolekcijo. Ugotovila sem, da se izbrani obleki najbolje prilega črno platno z elasthanom s kombinacijo lahkotne prosojne viskozne tkanine.

Kolekcija vsebuje 4 modele. Prvi model je sestavljen iz male črne obleke ter rokavov, ki so poslikani z grafiti. Ta model sem tudi izdelala. Drugi model vsebuje korzetni top ter široke hlače na katerih je narisana grafita. Tretji model je obleka, ki ima korzet in večplastno krilo z grafiti. Četrty model je sestavljen iz jopice s širokimi rokavi, ki so porisani z grafiti in večbarvnim mini krilom.

Slika 15- Model 1

Mladi za napredek Maribor

Slika 16- Model 2

Slika 17- Model 3

Mladi za napredek Maribor

Slika 18- Model 4

4.2 Barve

RUMENA BARVA

Simbolizirala naj bi sonce, svetlobo in zlato, torej predstavlja vedrino in optimizem. Kot politična barva je rumena barva igrala negativno vlogo, saj je označevala izdajalce. Kot barva svetlobe simbolizira tudi razsvetljenje. Velja tudi za barvo zrelosti, v preteklosti pa so jo uporabljali za ponazoritev čutne ljubezni.

ORANŽNA BARVA

Oranžno običajno asociiramo s plamenom ali z vulkanom. Simbolizira veselje, zrelost, rast, njene objektivne asociacije pa so sonce, ogenj in sadje (pomaranča). Svojo pozitivnost oranžna izraža z zadovoljstvom, veseljem in družabnostjo.

RDEČA BARVA

Rdeča predstavlja barvni zenit, povezujemo pa jo z ognjem in krvjo. V različnih kulturah pa simbolizira naravno privlačnost. Rdeča je bila prva barva, ki jo je človek poimenoval, zato je izraz "rdeče" najstarejša barvna oznaka v vseh jezikih sveta. Rdeča je vpadljiva barva, ki včasih deluje precej nasilno, zato jo uporabljajo za označevanje nevarnosti in prepovedi. Zaradi aktivnosti, privlačnosti, vročičnosti in dinamičnosti je zelo opazna, včasih pa deluje celo neresno in površinsko.

ZELENA BARVA

Zelena je predvsem barva vegetacije, zato se večina njenih pomenov navezuje na naravo. Simbolizira barvo življenja. Zaradi povezave med vegetacijo, vodo, mesecem in zeleno barvo, zelena simbolizira tudi pomlad, svežino, vlažnost in hlad. Pogosto ponazarja tudi nezrelost in mladost, povezujemo pa jo tudi s počitkom, saj je njen vpliv na organizem izredno pomirjevalen.

MODRA BARVA

Modra je najljubša barva večine ljudi. Modro povezujemo z daljavo in neskončnostjo, z oddaljevanjem dobijo skoraj vsi predmeti nekoliko modrikast odtенок. Oddaljenost povezujemo s hrepenenjem, zato se modra v romantiki večkrat pojavlja kot njegov simbol. Prosojna modrina simbolizira velikost, saj povečuje predmete. Obe lastnosti povezujemo z bogovi in božanskostjo, zato je modra tudi barva vernikov. Modra barva je najhladnejša v barvnem spektru, saj so modri prostori videti široki in prazni, ljudje pa blede in bolehn. [11]

VIJOLIČASTA BARVA

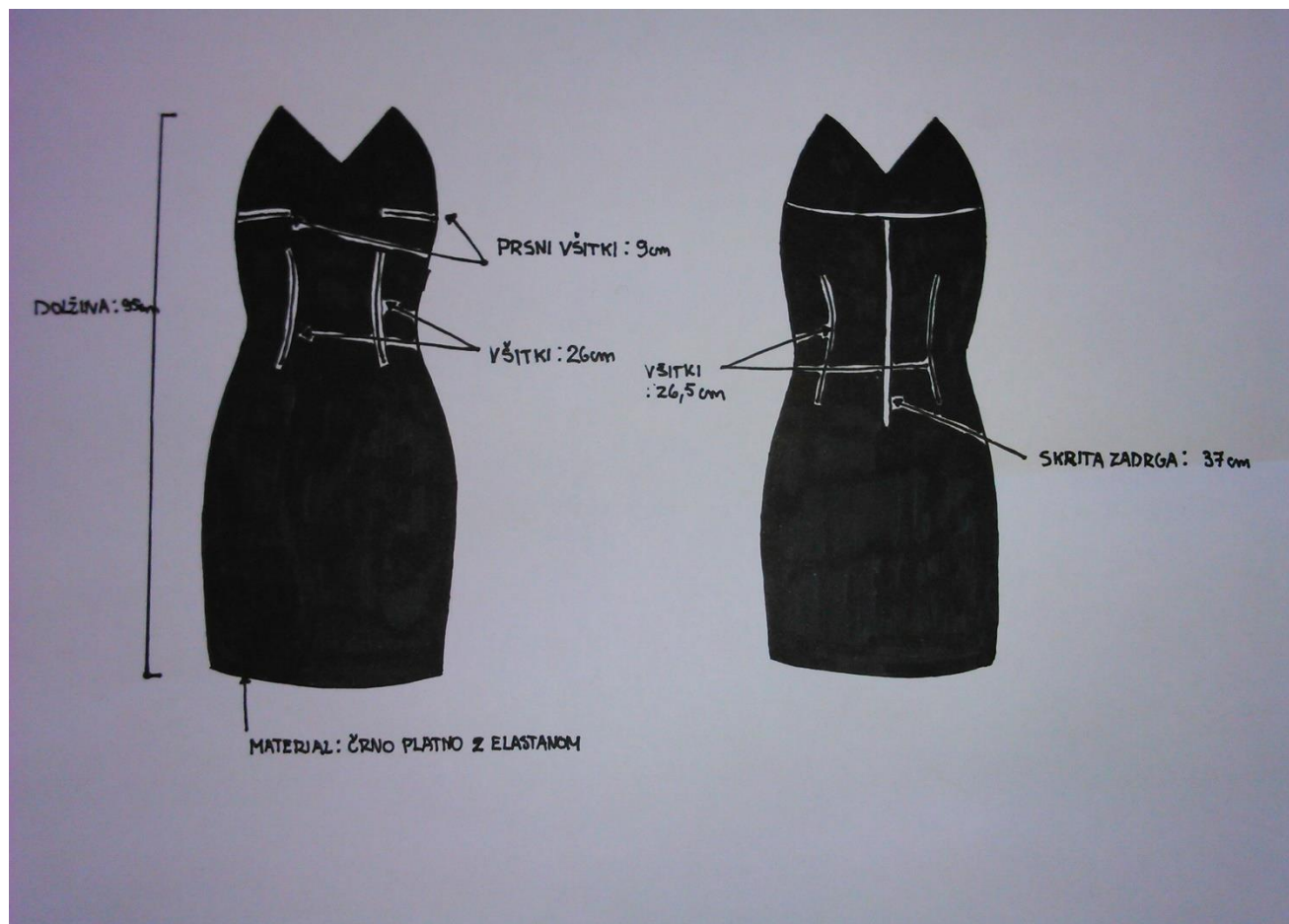
Vijoličasta je mešanica rdeče in modre barve, zato je barva mešanih občutkov. Asociacija vijoličaste barve z močjo in oblastjo se je utrdila preko asociacije obojega s purpurjem (barva bogatih oblastnikov). V vijoličasti barvi se stapljajo nasprotja, saj kot mešanica dveh pomensko nasprotnih barv (rdeče, modre) simbolizira dvoumnost, nepredmetnost in negotovost. Simbolizira še inteligenco, znanje, žalost, treznost, njen značaj pa je otožen, vzvišen, oddaljen in aristokratski.

ČRNA BARVA

Črna pomeni odsotnost svetlobe. Spontano jo asociiramo s temo in umazanijo. Povezujemo jo predvsem z negativnimi lastnostmi. Kadar se druge barve pojavljajo v kombinaciji z njo, se namreč njihov pomen sprevrže v svoje nasprotje. Včasih so bile neveste oblečene v črno in ta barva je še danes stereotip elegantnih oblačil. Eleganca je namreč nekakšna mešanica imenitnosti, naravnosti, skrbnosti in preprostosti. Izključuje pompoznost in pretirano vpadljivost, kar najbolje ponazarja prav črna barva.

BELA BARVA

Bela je nosilka vseh pozitivnih pomenov in lahko kot taka obstaja le s svojim nasprotjem, črno barvo. Bela barva simbolizira popolnost, dobroto, pozitivnost in celo idealnost. Zato se najpogosteje pojavlja kot simbol večnosti in absolutnosti. Je nič iz katerega se lahko razvije vse. Pri odraslih bela nakazuje občutek krivde, pri otrocih pa praznino. Kot nosilka pozitivnih pomenov je bela barva simbol vere in božanskosti. Bela simbolizira tudi lahkotnost, nežnost in milino. Ženskost simbolizira predvsem zaradi svoje brezbarvnosti in prosojnosti, ki ju pogosto asociiramo s pasivnostjo, neizrazitostjo in nemočjo (te lastnosti so včasih pripisovali ženskam). Bela je najlažja in najsvetlejša med vsemi barvami in je pretežno nevtralna. [11]

Slika 19- Tehnična skica

Mladi za napredek Maribor

Slika 20- Tehnična skica

4.3 Postopek izdelave

Najprej sem pričela z risanjem skic. Nato sem izbrala model, ki sem ga izvedla. Zanj sem narisala osnovni kroj, ki ga je bilo potrebno zmodelirati. Sledila je izbira in nakup ustrezne tkanine, iz katere sem nato skrojila osnovo obleke.

Sledilo je prenašanje krojev na tkanino in izrezovanje posameznih krojnih delov.

Slika 21- Krojenje

Ko sem to storila sem pričela s šivanjem svojega izdelka.

Slika 22- Šivanje

Slika 23- Šivanje zadрге

Slika 24- Šivanje

Prva stvar, ki sem jo zašila so bili všitki, nato sem zašila sprednji in zadnji del obleke. Sledilo je opletanje šivov in vstavljanje zadrga na sredino zadnjega dela obleke. Nato sem skrojila zgornji sprednji del in ga prišila, da sem dobila zeleno obliko. Zadnja stvar, ki sem jo zašila je bila dolžina obleke.

RISANJE GRAFITA NA TKANINO

Prosojno blago sem vpela v lesen okvir. Na blago sem si s pisalom za tkanino, ki se čez čas izbriše narisala besedilo. Nato sem s črnim pisalom izrisala besedilo. S tekstilnimi barvami sem pobarvala blago v pisanih odtenkih. Pobarvano tkanino sem pustila čez noč, da se je posušilo. Nato sem skrojila rokava in jih sešila.

Mladi za napredek Maribor

Slika 25- Vpeto blago

Slika 26- Risanje grafita

Slika 27- Barvanje

Slika 28- Sušenje

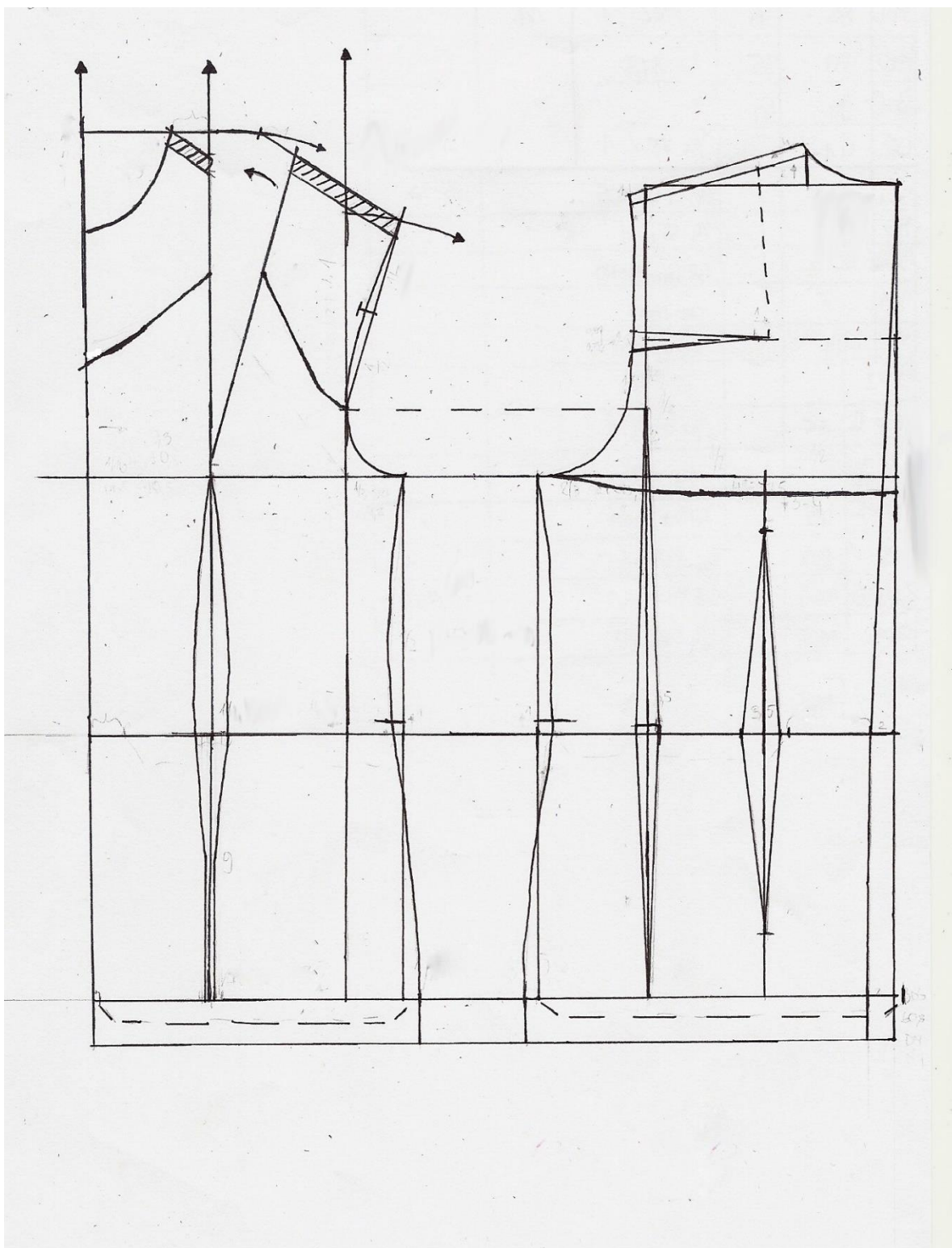
Slika 29- Končni izdelek

Mladi za napredek Maribor

Slika 30- Končni izdelek

4.4 Kroj

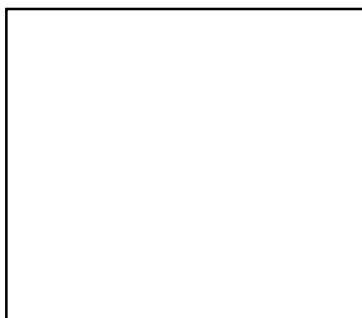

Slika 31- Kroj

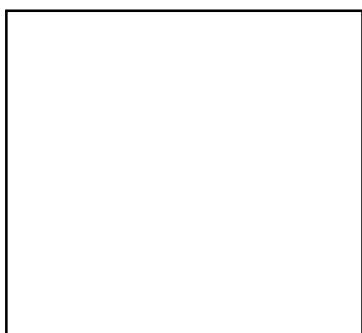
4.5 Materiali

Črno platno z elastirom

Prosojna viskoza

Črni centilin

Sukanec

5. Družbena odgovornost

Grafiti so ilegalna umetnost, in velikokrat se nahajajo na zidovih stavb, kjer so nezaželeni. Ulično umetnost sem vzela in ga vstavila v svoje oblačilo in s tem nisem poškodovala zidove stavb. Prav tako sem uporabila barvila, ki so pridobljena iz različnih kemikalij, torej sintetično barvilo, ki ni samo bolj kvalitetno ampak je tudi okolju, še posebej živalim prijazno, saj so včasih pridobivali barvilo za tkanine tudi iz živalskih kož.

Prav tako sem tudi pri krojenju bila racionalna. Pazila sem, da je bilo čim manj ostankov in da sem varčno uporabljala stroje in energijo. Na takšen način sem pripomogla k čim smotrnejši uporabi materialov in energije.

6. Zaključek

V inovacijskem predlogu z naslovom Street art oblačila, sem spoznala različne grafite. Nekoliko sem pregledala njihovo zgodovino in se naučila nove tehnike izdelave grafitov. Sama sem izdelala različne skice grafitov in tako utrdila svoje pridobljeno znanje. Prav tako sem s pomočjo ankete izvedela kakšno mnenje imajo srednješolci o grafitih. Ko sem anketo analizirala sem opazila, da vsi anketirani srednješolci vedo kaj so grafiti, večini so grafiti všeč in se srečuje z grafiti vsak dan. Polovica anketiranih srednješolcev bi grafite nosilo, vendar bi ti grafiti vplivali samo na le nekaj teh.

Spoznala sem, da je zelo dolga pot od ideje, skice do nastanka grafita, pri katerem je najbolj pomembna domišljija in ročne spretnosti.

S svojim delom sem zadovoljna, saj sem dosegla cilj, ki sem si ga zastavila. Medtem, ko sem preučevala teorijo sem pridobila veliko novega znanja o grafitih in prav tako sem se izpopolnila v ročnih spretnostih.

7. Viri

7.1 Slikovni viri

- [1] <http://images2.layoutsparks.com/1/246465/streets-stone-wall-graffiti.jpg>
- [2] <http://www.hotel-suances.com/sites/default/files/Altamira.jpg>
- [3] http://feedgrids.com/originals/images/uploads_post/2650_taki183.jpg
- [4] <http://emptylighthouse.com/sites/default/files/Street-Art-by-David-Walker-in-London-England-2.jpg>
- [5] http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6d/Tag_in_Malm%C3%B6.jpg
- [6] http://www.keusta.net/blog/images/graffiti/bordeaux/character_bordeaux_big.jpg
- [7] <http://www.andybudd.com/archives/images/bush2.jpg>
- [8] <http://wecancreate.files.wordpress.com/2009/04/blackbook-graffiti-limerick.jpg>
- [9] http://abduzeedo.com/files/originals/2/2299103835_0e09961a5d_o.jpg
- [10] http://3.bp.blogspot.com/_W9ue8Gj9TTk/TQ-be7z_AdI/AAAAAAAAAN4/3E7Co2oTwLo/s320/320667187_333a6b2991.jpg
- [11] http://www.ohtallinn.com/wallpaper/blood-battle-wildstyle-graffiti-red-letters_201747.jpg
- [12] http://www.lectrics.fr/wp-content/gallery/cat22/3181452307_38072c4b47_z.jpg
- [13] http://siol.sdn.si/sn/img/14/017/635255644666727544_dru_20140115_764.jpg
- [14] http://www.delo.si/assets/media/picture/20090524/20090521_Grafiti_FINAL.jpg?rev=1

7.2 Knjižni viri

- [1] Časopis za kritiko znanosti, Ljubljana 2008, Študentska založba
- [2] Lilijana Stepančič, Grafitarji graffitists, Ljubljana 2004, Mednarodni grafični likovni center
- [3] Aljaž Tršar, Fenomen in institucionalizacija grafita, Maribor 2010, Diplomsko delo

7.3 Spletni viri

- [4] http://www.siol.net/novice/slovenija/2014/01/vulva_vas_gleda_in_drugi_politichni_grafiti.aspx
- [5] <http://www.24ur.com/novice/slovenija/grafiti-dovoljeni-a-na-za-to-dolocenih-mestih.html>
- [6] <http://emptylighthouse.com/known-for-street-art>
- [7] <http://projekti.gimvic.org/2011/2e/grafiti/zgodovina.html>
- [8] <http://www.revijakapital.com/mariborcan/clanki.php?idclanka=395>
- [9] <http://www.e-neo.si/si/dejavno/arhiv/grafiti/>
- [10] <http://www.lectrics.fr/blog/video-cat22-the-early-history-of-european-graffiti/>
- [11] <http://projekti.gimvic.org/2004/2d/impresionizem/barvepsiholosko.htm>